

60 שָׁבַח סְמָנִין עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר, וּלְכָךְ כָּעֵי שְׁלֹמִי לִיָּה – צָרִיךְ הַגּוֹלָן לִשְׁלֹם
 61 לַנִּגְזָל אֶת דְּמִיהֶם כִּיּוֹן שְׁאִין בִּידוֹ לְהַשִּׁיב אֶת הַסְּמָנִים עֲצָמָם. אִי
 62 דִּלְמָא, יֵשׁ שָׁבַח סְמָנִין עַל גַּבֵּי צֶמֶר, וּמִמִּילָא אִמְרַי לִיָּה הַגּוֹלָן לַנִּגְזָל,
 63 הָא מִנְהִי קָמָךְ – הֵי הַסְּמָנִים מוֹנְחִים לַפִּנְיָן בַּעֲן עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר,
 64 שְׁקָלִיתִּהּ – קָחַם מִשָּׁם, וּמִמִּילָא אִינוּ מַחֲוִיב לִשְׁלֹם דְּמִיהֶם, כִּיּוֹן
 65 שֶׁנֶּחֱשַׁב שְׁעֵדִין הַגּוֹלָה בַּעֲן.
 66 הַגְּמָרָא דְּרוּחָה שְׁאָף לַצֵּד זֶה אֵין לְהַסְתַּפֵּק. תַּמְזָה הַגְּמָרָא: שְׁקָלִיתִּהּ
 67 – וְכִי יוֹכֵל לִזְמַר הַגּוֹלָן לַנִּגְזָל, שִׁיטוֹל אֶת הַסְּמָנִים מֵאֲחֹר וּנְחָשִׁים
 68 בַּעֲן, וְכִי בְּמֵאִי שְׁקָלִית – בְּמָה יוֹכֵל הוּא לִיטֹלָם, בְּצַפּוֹן – בְּבוּרִית,
 69 וְהֵלֵךְ צַפּוֹן עֲבוּרֵי מִיַּעֲרָ – הַבוּרִית בְּכוּחָה רַק לְהַסִּיר אֶת הַצֶּבַע
 70 מֵעַל הַצֶּמֶר, אֵךְ הַשֶּׁבַח לֹא עָבִיד – אֵין בְּכּוּחָה לְהַשִּׁיב אֶת הַסְּמָנִים
 71 לְקַדְמוֹתָם, וּמִמִּילָא עֲדִין לֹא קִיִּים בְּכָךְ הַגּוֹלָן אֶת דִּין הַשֶּׁבַח
 72 הַגּוֹלָה, וְחַיִּיב הוּא לִשְׁלֹם לוֹ אֶת דְּמִיהֶם.
 73 הַגְּמָרָא מַעֲמִידָה אֶת הַסֵּפֶק בְּאֹפֶן אַחֵר: אֵלָּא הָכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ,
 74 בְּגוֹן דְּנִגְזָל צֶמֶר וְסְמָנִין דְּחֵד – שְׁגוֹל אֲדָם צֶמֶר וְסְמָנִין שֶׁל אֲדָם
 75 אַחֵר, וְצִבְעִיהָ לְהַוּא צֶמֶר בְּהִנְךָ סְמָנִין – וְצִבְעָה הַגּוֹלָן אֶת אוֹתוֹ
 76 הַצֶּמֶר בְּאוֹתָם סְמָנִים שְׁגוֹל, וְקָא מְהֵרָה לִיָּה נִיְהִלִּיהָ לְצֶמֶר – וְכַעַתָּה
 77 מַשִּׁיב אֶת הַצֶּמֶר הַצִּבּוּעַ לַנִּגְזָל, וְהַסֵּפֶק הוּא הָאֵם יֵשׁ שָׁבַח סְמָנִין
 78 עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר, וְקָא מְהֵרָה לִיָּה סְמָנִין וְצֶמֶר – וּמִמִּילָא הֵרִי הַשִּׁיב לוֹ
 79 בֵּין אֶת הַסְּמָנִים וּבֵין אֶת הַצֶּמֶר שְׁגוֹל, וּנְפֹטֵר בְּכָךְ. אִי דִּלְמָא אֵין
 80 שָׁבַח סְמָנִין עַל גַּבֵּי צֶמֶר, וְצֶמֶר מְהֵרָה לִיָּה, סְמָנִין לֹא מְהֵרָה לִיָּה –
 81 וְאֵם כֵּן נִמְצָא שְׁהַשִּׁיב לוֹ אֶת הַצֶּמֶר בְּלִבְדָּה לִלָּא הַסְּמָנִים, וְעַלִּי
 82 לִשְׁלֹם לַנִּגְזָל מִלְּבַד הַצֶּמֶר אֵין דְּמִי הַסְּמָנִים.
 83 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה שְׁעֲדִין אֵין נִפְקָא מִינָהּ לְדִינָא בְּסַפֵּק זֶה: אִמְרַי, אֵף
 84 לַצֵּד שְׁאִין שֶׁבַח סְמָנִים עַל גַּבֵּי צֶמֶר, תִּפְשׁוּק לִיָּה – מִטַּעַם אַחֵר יֵשׁ
 85 לָךְ לְפִטוֹר אֶת הַגּוֹלָן מִלְּשֹׁלֵם אֶת דְּמִי הַסְּמָנִים, כִּיּוֹן דְּאִיִּקָּר לִיָּה
 86 נִיְהִלִּיהָ בְּרָמִי – שְׁהֵרִי מְכַל מְקוֹם הַשֶּׁבַח הַצֶּמֶר עַל יְדֵי צִבְעִיתָהּ,
 87 וְנִמְצָא שֶׁבְּכָךְ שִׁמְשִׁיב לוֹ אֶת הַצֶּמֶר הַצִּבּוּעַ שְׁהַתִּיקְרוּ דְּמִיו, אֵף
 88 שִׁילָם לוֹ אֶת דְּמִי הַסְּמָנִים.
 89 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: לֹא צָרִיכָא אֵלָּא בְּאֹפֶן דּוֹל צִיבְעָא – שְׁהוּל דְּמִי
 90 הַצֶּמֶר הַצִּבּוּעַ בְּעוֹלָם, וְכַעַתָּה אֵין שִׁיּוּי הַשֶּׁבַח שְׁהַשִּׁיב הַצֶּמֶר
 91 הַצִּבּוּעַ אֲפִילוֹ כְּדִמִּי הַסְּמָנִים. וְלִכֵּן רַק אֵם יֵשׁ שֶׁבַח סְמָנִים עַל
 92 גַּבֵּי הַצֶּמֶר, כְּשִׁמְשִׁיב הַגּוֹלָן אֶת הַצֶּמֶר נֶחֱשַׁב שְׁהַשִּׁיב גַּם אֶת
 93 הַסְּמָנִים שְׁהֵרִי הֵם בַּעֲן, אֲבָל אֵם אֵין שֶׁבַח סְמָנִים עַל גַּבֵּי
 94 הַצֶּמֶר, נִמְצָא שֶׁלֹּא הַשִּׁיב אֶת הַסְּמָנִים, וְאֵף לֹא אֶת שׁוּיָם, כִּיּוֹן
 95 שֶׁלֹּא הוֹשִׁיב הַצֶּמֶר כַּעַתָּה, אֲפִילוֹ כְּפִי שׁוּי הַסְּמָנִים בְּשַׁעַת
 96 הַגּוֹלָה.
 97 וְאִיִּבְעִית אִמְרַי יֵשׁ לִזְמַר בְּאֹפֶן נֹסֵף שֶׁלֹּא הַתִּיקְרָה חֲפָץ שֶׁצֶבַע
 98 אֲפִילוֹ כְּדִמִּי הַסְּמָנִים, וְגוֹן שֶׁצֶבַע בְּהוּ קוֹפָא – שֶׁצֶבַע בְּהוּ קוֹף.
 99 כְּלוּמַר, שְׁגוֹל קוֹף וְסְמָנִין מֵאֲדָם אַחֵר, וְצִבְעָה בְּהוּ אֶת הַקוֹף, וְאֵין
 100 דְּמִי הַקוֹף מִתִּיקְרִים מִזְמַתָּה צִבְעִיתָהּ, וְלִכֵּן לַצֵּד שְׁאִין שֶׁבַח סְמָנִים
 101 עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר חַיִּיב הַגּוֹלָן לְהַשִּׁיב מִלְּבַד הַקוֹף גַּם אֶת דְּמִי הַסְּמָנִין
 102 שְׁגוֹל.
 103 הַגְּמָרָא מַעֲמִידָה אֶת הַסֵּפֶק בְּאֹפֶן נֹסֵף: רַבִּינָא אִמְרַי, הָכָא בְּמֵאִי
 104 עֲסָקִינוּ בְּגוֹן דְּצֶמֶר דְּחֵד וְסְמָנִין דְּחֵד – שְׁהִיָּה הַצֶּמֶר שִׁיּוּר לְאֲדָם
 105 אַחֵר, וְהַסְּמָנִים שִׁיבִים לְאֲדָם אַחֵר, וְקָאֵתִי קוֹף וְצִבְעִיהָ לְהַוּא
 106 צֶמֶר בְּהִנְךָ סְמָנִין – וְבֵא קוֹף, וְצִבְעָה אֶת הַצֶּמֶר שֶׁל זֶה בְּסְמָנִים שֶׁל
 107 זֶה, וּבְאֹפֶן זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק הָאֵם יֵשׁ שָׁבַח סְמָנִין עַל גַּבֵּי צֶמֶר, דְּאִמְרַי
 108 לִיָּה הֵב לִי סְמָנֵי דְּנִיְהוּ – וּמִמִּילָא יוֹכֵל בַּעַל הַסְּמָנִים לְתַבּוּעַ
 109 מִבְּעַל הַצֶּמֶר שִׁיב לוֹ אֶת סְמָנֵי הַמְּצוּיִים אֲצִלוּ, וּמֵאֲחֵר שֶׁלֹּא
 110 נִיתַן לְהַשִּׁיב בְּעַצְמָם יִתְחַיִּיב לִיתֵן אֶת דְּמִיהֶם, אִי דִּלְמָא אֵין שָׁבַח
 111 סְמָנִין עַל גַּבֵּי צֶמֶר, וְאִמְרַי לִיָּה לִיָּה לִיָּה לִיָּה נְפָאִי כְּלוּם – וְאוּמַר לוֹ בַּעַל
 112 הַצֶּמֶר לְבַעַל הַסְּמָנִים, אֵין לָךְ בְּרִשׁוּתִי כְּלוּם, וְאֵין לָךְ שׁוּם תְּבִיעָה
 113 עֲלִי, שְׁהֵרִי לֹא גוֹלְתִיךְ.
 114 הַגְּמָרָא סְבוּרָה לְפִשׁוּט אֶת הַסֵּפֶק מִמִּשְׁנַת הַעוֹסֶקֶת בְּדִינֵי עֶרְלָה:
 115 פִּירוֹת הָאֵילָן אֲסוּרִים בְּאִכְלָהּ וּבְהִנָּהּ בְּשִׁלוּשַׁת הַשָּׁנִים
 116 הָרִאשׁוֹנוֹת לְנִטְיַתָּם, שְׁנֵאֲמַר (וַיִּקְרָא ט' כג) 'וְעָרְלָתֶם עֶרְלָתוֹ אֶת
 117 פְּרִיָּו, שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֶרְלִים לֹא יֵאָכֵל'.
 118 תָּא שְׁמַע מִמָּה שֶׁשִּׁנִּינוּ בְּמִשְׁנַת (עֶרְלָה פ"ג מ"א), בְּגֵד שֶׁצִּבְעָה

1 בְּפֶאֶר דְּרִי – קִינָה אֶת הַיּוֹרָה בְּצֶמֶר. כְּלוּמַר, שֶׁצֶבַע אֶת הַצֶּמֶר
 2 בְּשִׁירֵי הַצֶּבַע, שְׁבֹאֲפֹן זֶה צִבְעִית הַצֶּמֶר נִרְאִית כְּעוֹרָה.
 3 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִיתָא שֶׁנֶּחֱלָקוּ בַּה רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה, כַּעֲן
 4 מִחֻלּוֹקָתָם בְּמִשְׁתַּנּוּי לְבִי צִבְעָה: תִּנּוּ רַבִּין, הַנּוֹתֵן עֲצִים לְחֶרֶשׁ – גַּר,
 5 לְעִשׂוֹת מִתָּן כֶּסֶף, וְעִשָּׂה מִתָּן סָפֶסֶל, וְכֵן לְחִיפָר, סָפֶסֶל וְעִשָּׂה מִתָּן
 6 כֶּסֶף, רַבִּי מֵאִיר אִמְרַי, נּוֹתֵן לוֹ הַחֶרֶשׁ לְבַעַל הַבֵּית דְּמִי עֲצִיו בְּלִבְדָּה,
 7 וְהַכֶּסֶף אוֹ הַסִּפְסֵל שִׁיבִים לְחֶרֶשׁ, כִּדִּין גּוֹלָן הַקּוֹנֶה בְּשִׁנּוּי, וְאִינוּ
 8 מִשְׁלֹם אֵלָּא כְּשַׁעַת הַגּוֹלָה. שְׁכִיּוֹן שִׁשְׁנָה מְדַעַת בַּעַל הַבֵּית,
 9 וְעִשָּׂה שִׁנּוּי בְּגוֹף הַחֶפֶץ, נַעֲשֶׂה גּוֹלָן עֲלִי.
 10 רַבִּי יְהוּדָה אִמְרַי, קִנְסוּהוּ חֲכָמִים לְחֶרֶשׁ עַל כֵּךְ שִׁשְׁנָה מְדַעַת
 11 הַבַּעַל הַבֵּית, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִן הַשֶּׁבַח, אֵלָּא חַיִּיב הוּא לְהַחזִיר אֶת
 12 הַכֶּסֶף אוֹ הַסִּפְסֵל, וְאֵין חַיִּיב הַבַּעַל הַבֵּית לִשְׁלֹם לוֹ אֵלָּא אוֹ אֶת
 13 הַהוּצָאוֹת אוֹ אֶת הַשֶּׁבַח, שֶׁאֵם הִשְׁבַּח יִתֵּר עַל הַיָּצִיָּה – אֵם הַשֶּׁבַח
 14 שֶׁנֶּשְׁתַּבַּח הָעֲצִים מְכֻמוֹת שְׁהִיוּ, הִרְהִיּוּ יוֹתֵר מִן הַהוּצָאוֹת שְׁהוּצִיא
 15 הַחֶרֶשׁ, בְּאֹפֶן זֶה נּוֹתֵן לוֹ אֶת הַיָּצִיָּה – מִשְׁלֹם לוֹ הַבַּעַל הַבֵּית אֶת
 16 הַהוּצָאוֹת. וְאֵם הַיָּצִיָּה יִתֵּרָה עַל הַשֶּׁבַח – אִמְנָם אֵם הַהוּצָאוֹת
 17 הֵינָם יוֹתֵר מִן הַשֶּׁבַח שְׁהַשִּׁיבֵיחוּ הָעֲצִים, בְּאֹפֶן זֶה נּוֹתֵן לוֹ אֶת
 18 הַשֶּׁבַח.
 19 הַבְּרִיתָא מְבִיאָה אֹפֶן שְׁבוּ מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְרַבִּי יְהוּדָה: וּמוֹדָה
 20 רַבִּי מֵאִיר לְרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁאֵם נָתַן עֲצִים לְחֶרֶשׁ, לְעִשׂוֹת מִתָּן כֶּסֶף
 21 נָחָה, וְעִשָּׂה מִתָּן כֶּסֶף קֶעוֹר. וְכֵן לְעִשׂוֹת מִתָּן סָפֶסֶל נָחָה, וְעִשָּׂה
 22 סָפֶסֶל קֶעוֹר, בְּאֹפֶן זֶה אִינוּ קוֹנֶה בְּשִׁנּוּי אֵלָּא צָרִיךְ לָתֵת אֶת
 23 הַכֶּסֶף אוֹ הַסִּפְסֵל לְבַעַל הַבֵּית, וְלֹא יִקְבַּל אֶת כָּל שְׁכָרוֹ, אֵלָּא אֵם
 24 הַשֶּׁבַח יִתֵּר עַל הַיָּצִיָּה, נּוֹתֵן לוֹ דְּמִי הַיָּצִיָּה, וְאֵם הַיָּצִיָּה יִתֵּרָה עַל
 25 הַשֶּׁבַח, נּוֹתֵן לוֹ דְּמִי הַשֶּׁבַח, וְכַמּוֹ שֶׁנֶּחֱתַבָּר בְּמִשְׁתַּנּוּי (לְעִיל ק')
 26 לְעִנּוּן צִבְעָה, שֶׁאֵם צִבְעוּ כְּעוֹר, יָדוּ עַל הַתַּחֲנוּנָה לְדַעַת כּוֹלָם.
 27 הַגְּמָרָא עוֹבֵרֶת לְדוֹן בְּדִין צִבְעִית צֶמֶר לְעִנּוּן גּוֹלָן: אִיִּבְעִיָּה לְהוּ,
 28 צֶמֶר שֶׁצֶבַעו עַל יְדֵי סְמָנִין, יֵשׁ שָׁבַח סְמָנִין עַל הַצֶּמֶר – הָאֵם נֶחֱשַׁב
 29 שֶׁשֶּׁבַח הַסְּמָנִים הֵינּוּ בַּעֲן עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר, אִי אֵין שָׁבַח סְמָנִין עַל
 30 הַצֶּמֶר – אוֹ שְׁמָא אִינוּ נֶחֱשַׁב בַּעֲן עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר. כְּלוּמַר, הָאֵם בְּכָךְ
 31 מִטְרָאֵה הַצֶּבַע נִרְאָה עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר, נֶחֱשַׁב שִׁמְשׁוֹת הַצֶּבַע עֲדִין
 32 בַּעֲן, אוֹ שְׁמָא אֵין זֶה נֶחֱשַׁב בַּעֲן, אֵלָּא מִרְאָה בַּעֲלָמָא.
 33 הַגְּמָרָא מְבַרֵּרֶת בְּאִיזָה אֹפֶן נֹגַעַת שְׁאֵלָה זוֹ לְדִינָא: הֵיכִי דְּמִי –
 34 בְּאִיזָה אֹפֶן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק כֵּן, אִילִּיָּמָא דְּנִגְזָל סְמָנִין וְדִקְנִיָּה וְתִרְהִי
 35 וְצִבְעָה בְּהוּ – שְׁגוֹל מֵאֲדָם אַחֵר סְמָנִים, וְשִׁחַק אוֹתָם וְשִׁרָה אוֹתָם
 36 בְּמִים כְּדָרֵךְ הַכֶּנֶת הַבַּעֲן, וְצִבְעָה בְּהוּ אֶת בְּגוֹדוֹ, וְהַסֵּפֶק הוּא הָאֵם
 37 נֶחֱשַׁב שֶׁהַסְּמָנִים עֲלִי, וְחַיִּיב לְהַשִּׁיב לְבַעֲלֵיהֶם, אוֹ שְׁכָרֵי אִינוּ
 38 נֶחֱשַׁבִים בַּעֲן, וְאִינוּ חַיִּיב לְהַשִּׁיב. דְּרוּחָה הַגְּמָרָא, שְׁאִין לְהַעֲמִיד
 39 כֵּן אֶת הַסֵּפֶק, שְׁהֵרִי אֵף אֵם אֵין נֶחֱשַׁבִים הַסְּמָנִים בַּעֲן, תִּפְשׁוּק לִיָּה
 40 מִשׁוּם דְּקִנְיָנָהוּ בְּשִׁנּוּי – יֵשׁ לְחַיִּיבוֹ לִשְׁלֹם עוֹרָם, שְׁהֵרִי מִשְׁעָה
 41 שִׁחַק אֶת הַסְּמָנִים כְּכֵר קִנָּה אוֹתָם בְּשִׁנּוּי, וּמִיד נִתְחַיִּיב לִשְׁלֹם
 42 תַּחֲתֵיהֶם מַעוֹת.
 43 מִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא, לֹא צָרִיכָא אֵלָּא בְּאֹפֶן דְּנִגְזָל סְמָנִין שְׁרִינִי, וְצִבְעָה
 44 בְּהוּ – שְׁגוֹל אֲדָם מִחֲבִירוֹ סְמָנִים שְׁרִינִים, הַמוֹכִינִים לְצִבְעִיהָ,
 45 וְצִבְעָה בְּהוּ אֶת צֶמֶר, מֵאִי – בְּאֹפֶן זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק, הָאֵם יֵשׁ שָׁבַח
 46 סְמָנִין עַל גַּבֵּי צֶמֶר, דְּאִמְרַי לִיָּה הֵב לִי סְמָנֵי דְּשְׁקָלִיתִּהּ – וּמִמִּילָא
 47 תּוֹבַע הַנִּגְזָל אֶת הַגּוֹלָן לְהַשִּׁיב לוֹ אֶת הַסְּמָנִים הַמְּצוּיִים בְּרִשְׁוֹתָהּ,
 48 אוֹ דִּלְמָא אֵין שָׁבַח סְמָנִין עַל גַּבֵּי הַצֶּמֶר, דְּאִמְרַי לִיָּה – וְיִכּוֹל הַגּוֹלָן
 49 לְטַעֲוֹן לַנִּגְזָל, לִיָּה לִיָּה נְפָאִי וְלֹא מִיָּד – אֵין לָךְ בְּרִשְׁוֹתִי וְלֹא כְּלוּם,
 50 וְאִינוּ חַיִּיב לִשְׁלֹם.
 51 הַגְּמָרָא דְּרוּחָה שְׁאִין לְהַסְתַּפֵּק כֵּן: אִמְרַי, וְאִי אֵין שָׁבַח סְמָנִין עַל גַּבֵּי
 52 צֶמֶר – אֵף אֵם אֲבָן אֵין נֶחֱשַׁבִים הַסְּמָנִים בַּעֲן, מְכַל מְקוֹם מִי מִצִּי
 53 אִמְרַי לִיָּה לִיָּה לִיָּה נְפָאִי וְלֹא מִיָּד – וְכִי יוֹכֵל הַגּוֹלָן לְחִיפְטָר בְּטַעֲנָה
 54 זוֹ, שְׁאִין לָךְ בְּרִשְׁוֹתִי כְּלוּם, אֲדַרְבָּה, נִיָּמָא לִיָּה הֵב לִי סְמָנֵי
 55 דְּאִפְסְדִיתִּינָהּ – יֵאמַר לוֹ הַנִּגְזָל, הִשֵּׁב לִי אֶת הַסְּמָנִים שְׁגוֹלֶת מִמֶּנִּי,
 56 וְהַפְסַדְתָּ אוֹתָם, וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְהַשִּׁיב, הֵרִי דִינוּ לִשְׁלֹם דְּמִים.
 57 וְאֵם כֵּן מִדּוּ הַצֵּד בְּסַפֵּק לִזְמַר שְׁאִין צָרִיךְ לִשְׁלֹם עוֹבֵר הַסְּמָנִים.
 58 הַגְּמָרָא מְבִארָתָה שְׁאֵכֶן צַדִּי הַסֵּפֶק הֵם בְּהִיפָךְ מִמָּה שֶׁסְּבַרְנוּ: אֵלָּא
 59 לְהִתְּ נִיָּמָא – אֵלָּא יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק לַצֵּד הַשֶּׁנִּי, דְּהִינּוּ, הָאֵם נִאֲמַר שְׁאִין

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שישי עמ' א

1 בְּקִלְיֵי פִירוֹת עֶרְלָה הָאֲסוּרִים בַּהֲנָא, יִדְּלֵק – צִרִיךְ לִשְׂרֹפוֹ.
 2 מִדִּיּוּקָתָא הִגְמֵרָא, אֲלֵמָא חֲזוּתָא מִלְּתָא הִיא – הָרִי מוֹכַח שְׁמֵרָא
 3 הַצֵּבַע נִחְשָׁב כְּדָבָר שְׁבַעִין, שֶׁאִם לֹא כֵן, מִפְּנֵי מַה אֲסוּר הַבֶּגֶד
 4 בַּהֲנָא, הָרִי אֵין זֶה נִחְשָׁב כְּנֶהְנֶה מִפִּירוֹת עֶרְלָה. וּמִכָּאן נִיתֵן
 5 לִפְשׁוּט שִׁישׁ שֶׁבַח סַמְמָנִים עַל גְּבִי הַצֵּמֶר.
 6 דּוּחָה הִגְמֵרָא: אָמַר רַבָּא, לִגְבֵי עֶרְלָה הֵנָּא הִנְרָאָה לְעֵינִים אֲסָרָה
 7 תּוֹרָה אֵף שֶׁאֵין בּוֹ מִמַּשׁ, אֲלֵא מֵרָאָה עֵינִים בִּלְבַד. וּכְדִתְנִיָא, נֹאמַר
 8 בַּתּוֹרָה (וַיִּקְרָא יִט כג) 'עֶרְלִים לֹא יֹאכֵל', אֵין לִי אֲלֵא אִיסּוּר אֲכִילָה,
 9 מִנֵּין שְׁלֹא יִהְיֶה מִמֶּנּוּ, וְכֵן שְׁלֹא יִצְבָּע [בו] בְּקִלְיֵי פִירוֹת עֶרְלָה, וְכֵן
 10 שְׁלֹא יִדְּלִיק בּוֹ אֶת הַנֵּר בְּשֶׁמֶן עֶרְלָה, תִּלְמוּד לֹאמַר – לִכְךָ נֹאמַר
 11 'וְעֶרְלָתָם עֶרְלָתוֹ אֶת פְּרִיו עֶרְלִים לֹא יֹאכֵל', שְׁכָל לְשׁוֹנוֹת אֱלֹ
 12 מִיּוֹתֵרִים הֵם, וְלֹא נֹאמְרוּ אֲלֵא לְרַבּוֹת אֶת כּוֹלָם – שֶׁאֲסוּרִים

13 בַּהֲנָא, וְלֹא רַק הֵנָּא מִהֲפָרִי עֲצָמוּ שִׁישׁ בּוֹ מִמַּשׁ, אֲלֵא אֵף לֹא מִן
 14 הַצֵּבַע וְהָאֹר אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין בַּהֲנָאוֹת אֱלֹ מִמַּשׁ, אֲלֵא מֵרָאָה
 15 עֵינִים בִּלְבַד.
 16 הִגְמֵרָא מִבִּיָּאָה רֵאִיָּה מִבְּרִייתָא הָעוֹסֶקֶת בְּדִינֵי שְׁבִיעִית: תָּא שְׁמַע
 17 מִמָּה שֶׁשְׁנִינוּ בְּבְרִייתָא, בְּגָד שְׁצָבָעוּ בְּקִלְיֵי פִירוֹת הַקְּדוּשִׁים
 18 בְּקְדוּשַׁת שְׁבִיעִית, יִדְּלֵק – צִרִיךְ לִשְׂרֹפוֹ. הָרִי שְׁמֵרָא הַצֵּבַע נִחְשָׁב
 19 כְּדָבָר בַּעֲיָן, שֶׁאִם לֹא כֵן מִפְּנֵי מַה יִּשְׂרָף הַבֶּגֶד, הָרִי אֵין בְּבֶגֶד
 20 קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית מִחֲמַת הַצֵּבַע כֻּלָּל.
 21 דּוּחָה הִגְמֵרָא: שְׁאֵנִי הָתָם, כִּיּוֹן דְּאָמַר קְרָא לִגְבֵי פִירוֹת שְׁבִיעִית
 22 (וַיִּקְרָא כה יב), 'כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם', וְתִיבַת 'תִּהְיֶה'
 23 מִשְׁמַעוֹתָהּ בְּהוֹיָתָהּ תִּהְיֶה, כְּלוּמַר, שֶׁפִּירוֹת שְׁבִיעִית לְעוֹלָם קְדוּשַׁת
 24 שְׁבִיעִית עֲלֵיהֶם אֵף לְאַחַר שֶׁצִּבְּעוּ בָּגֶד בְּקִלְיֵיהֶם.

בבא קמא דף קא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קעג

הם המינים הראוים לצביעה, שנוהגים בהן כל דיני שביעית, כפיח
 קטים – כרכום, וקוצה – מין עשב שעושים ממנו צבע, שלמינים
 אלו יש להן – לספחים עצמם קדושת שביעית, שאסור לעשות
 בהם סחורה, וכן יש להמיהן קדושת שביעית, שאם מכר אותם
 ספחים, אסור לעשות סחורה עם הדמים שקיבל תמורתם. וכן יש
 להן – לספחים ביעור, שבעת שכלה מין זה מן השדה, חייבים
 לבערם מן הבית, וקודם לזמן הביעור הריחו יכול להסיקם בתנורו,
 ולהמיהן ביעור, שאם מכר אותם ספחים, חייב לבער את דמיהם
 בזמן הביעור. אלקא – הרי מפורש במשנה זו שאף עצים יש בהן
 משום קדושת שביעית ולא רק בפירות העומדים לאכילה, שהרי
 ספחים אלו אינם אלא עצים.
 וימיניה – והרי זה סותר לדברי הבריייתא ששנינו (סוכה מ.), עלי
 קנים ועלי גפנים שניבזבז בהם על פני השדה – שליטת אותם אדם
 מן השדה, על מנת להניחם באוצר ו-מחסן לימות החורף. מכיון
 שפעמים משתמשים בהם לאכילה ופעמים להסקת התנור, הרי
 דין קדושת שביעית שלהם תלוי, שאם לקמן לאכילה, יש בהן
 משום קדושת שביעית, כשאר פירות העומדים לאכילה, אמנם אם
 ליקט אותם לעצים המשמשים להסקה, אין בהן משום קדושת
 שביעית. הרי מבואר מדברי הבריייתא שאין קדושת שביעית
 בעצים, אלא רק בפירות העומדים לאכילה, ושלא כדברי המשנה,
 שספחיהם הסטים והקוצה קדושים בקדושת שביעית.
 הגמרא מביאה את תירוצו של רבא לקושייתו: וקשיני – ותירץ רבא,
 אכן אין הכלל שרק פירות העומדים לאכילה קדושים בקדושת
 שביעית, אלא כלל אחר יש בדבר, ולמודו חכמים מתוך דאמר
 קרא (ויקרא כה ו') והיתה שפת הארץ לכם לאכלה, והיינו, שאין
 קדושת שביעית על ספחיהם סטים וקוצה, שהרי אלו עומדין לצבע
 בגידולי קרקע כאלו שדרך השימוש וההנאה מהם הוא בו בזמן
 שהדבר מתכלה ומתבער מן העולם, כמו גידולי קרקע הראויים
 לאכילה שההנאה והביעור מן העולם באים ביחד, וממילא יצאו
 עצים שהנאתן אחר ביעורן – נתמעטו עצים שבסתם הריחם
 עומדים להסקת התנור, שאין עיקר ההנאה באה מהם אלא לאחר
 שנתבער, שמשנעשו גחלים אופין בהן, ובכך מבואר מפני מה חל
 קדושת שביעית על ספחיהם סטים וקוצה, שהרי אלו עומדין לצבע
 והנאתן וביעורן שוה, שבו בזמן שרותחת היורה עם הסממנין,
 מתכלה השורש ונקלט הצבע בבגד.
 הגמרא מקשה על הכלל שביאר רבא, במה חל קדושת שביעית.
 מקשה הגמרא: והא איכא עצים דמשחן – והרי יש עצי שמן,
 שמדליקים אותם ונושאים אותם ביד להאיר כאבוקה, והנאתן
 וביעורן שוין, שהרי בו בזמן שנהנה מן האור, מתכלה העץ, ואם כן
 מפני מה אין עצים אלו קדושים בקדושת שביעית.
 מתרצת הגמרא: אמר רבא,

כחמשך לנידון הגמרא האם 'חזותא מילתא היא' מקשה רבא
 שמצינו סתירה בדין זה בין המשניות: רבא רמי סתירה בין
 המשניות, תנן במשנה (ערלה פ"ג מ"א), כגד שצבעו בקליפי ערלה
 – בגד שצבעו בקליפות של פירות ערלה, האסורים בהנאה,
 ידלק – צריך לשרפו. מדייקת הגמרא, אלקא חזותא מילתא היא –
 הרי שמראה הצבע נחשב כדבר בעין, שאם לא כן, מפני מה אסור
 הבגד בהנאה, הרי אין זה נחשב כנהנה מפירות ערלה.
 וימיניה, – והרי זה סותר למה ששנינו לענין טומאת מת, רביעית
 דם היוצאת מן המת, שדינה לטמא את כל הנמצא עמה באוהל,
 שנגלעה בקרקע הבית, תפית מלא, כלומר, כל הכלים הנמצאים
 בבית טמאים. ואמר לה – ויש ששנו בדין זה שהתפית מהו, כלומר,
 כל הכלים הנמצאים בבית טהורים. מבארת הגמרא, ולא פליגי,
 אלא הא – השונים שהבית טמא, מדברים בכלים דהו מעיקרא –
 בכלים שהיו בבית עוד קודם שנבלע הדם בקרקע, ונטמאו על ידי
 הרביעית דם. והא – והשונים שהבית טהור, בכלים דאתו לבסוף –
 בכלים שבאו לבית אחר שנבלע הדם, ושוב אינו מטמא, כיון
 שכבר אינו בעין. ובסיפא של אותה משנה שנינו, ואם נגלעה
 הרביעית דם בקפסות – בבגד, והכניס את הבגד הבלוע בדם לבית
 שיש בו כלים, רואין, אם מתבקשת הקפסות, ויוצא ממהן רביעית דם
 – אם על ידי כיבוס הבגד, יצא ממנו רביעית דם, וכגון שמתחילה
 נבלע בו יותר מרביעית, מלאה – טמאים הכלים שהיו בבית עם
 הבגד, כיון שהבית מאהיל על רביעית דם. ואם לאו – ואם אין
 יוצא מן הבגד רביעית דם, מהוה – הכלים המצויים בבית
 טהורים, והיינו משום שהדם הבלוע בבגד שאינו יכול לצאת
 בכיבוס אינו נחשב בעין, נמצא שהבית אינו מאהיל על רביעית
 דם. והרי זה סתירה למשנה בערלה, שהרי אם חזותא מילתא היא,
 אם כן אף הדם שאינו יוצא בכיבוס נחשב בעין לטמא באוהל,
 שהרי נראה הוא על גבי הבגד.
 מתרצת הגמרא, אמר רב כהנא, מקולי רביעיות שני כאן – משנה
 זו עוסקת ברביעית דם שטומאתה קלה, כלומר, שאינו מטמא
 באוהל אלא מדרבנן, והיינו קדם תבוסה דרבנן – בהרוג שיצא
 ממנו רביעית דם, וספק לנו אם יצא כל הרביעית בחייו והדם
 טהור, או שיצא כל הרביעית לאחר מותו והרי זה דם טמא, ומן
 התורה אינו מטמא מספק אלא רבנן גזרו בו שיטמא, וכיון
 שרביעית זו אינה מטמאה אלא מדרבנן, הקילו בה שדם הבלוע
 יחשב כאינו בעין על אף שנראה על גבי הבגד:
 אגב שהביאה הגמרא סתירה שהקשה רבא, מביאה הגמרא
 סתירה נוספת שהקשה רבא בענייני שביעית: רבא רמי סתירה בין
 משנה לבריייתא, תנן במשנה (שביעית פ"ז מ"א) שקדושת שביעית
 נהגת בגידולי קרקע העומדים לאכילת אדם או בהמה, או
 הראוים לעשות מהם צבע, ומבארת המשנה, מפין הצובעין – ואלו